

Sosiaali- ja terveysministeriö, kirjaamo
PL 33
00033 Valtioneuvosto

STM129:00/2014

POTILASVAKUUTUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

Lainsäädännön uudistamisen eräänä keskeisenä tavoitteena on ollut lainsäädännön rakenteen selkiyttäminen siten, että eri osapuolten oikeudet ja velvollisuudet on todettu nykyistä selkeämmin. Se, että potilasvakuutuslain lisäksi säädetään erikseen potilasvakuutuskeskuksesta ja potilasvahinkolautakunnasta on perusteltua. Perustelujen mukaan tavoitteena on ollut ensisijaisesti kiinnittää huomiota vahinkoa kärsineiden asemaan.

Nykyinen vakuutusjärjestelmä perustuu vakuutuksenottajan täysomavastuisuuden periaatteelle. Tästä johtuen kaikkia niitä muutoksia järjestelmän perusteisiin, joilla on vaikutusta vakuutusmaksujen tasoon, on arvioitava huolellisesti. Korvauserusteisiin vaikuttavia muutoksia ovat esityksen mukaan ammatillisen kuntoutuksen säätäminen potilasvakuutuksesta korvattavaksi, potilaan kehoon kiinteästi asennettujen terveydenhuollon laitteiden aiheuttamien vahinkojen korvaaminen sekä vakuutuksen ulottaminen kattamaan eräitä Suomen rajojen ulkopuolella aiheutuneita vahinkoja.

Kun potilasvakuutus on ansionmenetyksen korvaamisen osalta ensisijainen korvausjärjestelmä työeläkelakeihin nähden, on perusteltua, että potilasvakuutuksesta korvattavasta ammatillisesta kuntoutuksesta säädetään nykyistä yksityiskohtaisemmin. Ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuutta samojen periaatteiden mukaisesti kuin liikennevakuutuslainsäädännössä voidaan pitää perusteltuna.

Esityksen mukaan korvattavaksi tulisivat jatkossa potilaaseen kiinteästi asennettujen terveydenhuollon laitteiden aiheuttamat vahingot. Vahingon korvaaminen edellyttää sitä, että vahinko on aiheutunut laitteen turvallisuuspuutteesta. Potilaan kannalta nykyinen tilanne on epätydyttävä kun esimerkiksi nivelproteesien laatuongelmiin liittyvät vahingot eivät ole olleet potilasvahinkona korvattavia, vaan potilas on joutunut hakemaan korvauksia tuotevastuulainsäädännön perusteella. Vaikka Potilasvakuutuskeskuksella on takautumisoikeus vahingon aiheuttajaa kohtaan, on todennäköistä, että osa kustannuksista jää viime kädessä vakuutuksenottajien vastuulle. Kun kehoon pysyvästi asennettavien terveydenhuollon laitteiden laatuongelmat saattavat tulla esille pitkähkön ajan kuluessa, saattavat korvausmäärät kasvaa suuriksi. Potilaan oikeusturvan näkökulmasta muutosta voidaan pitää perusteltuna, mutta vakuutusmaksujen kasvun hillitsemiseksi on tärkeää, että takautumisoikeutta voidaan käyttää myös silloin kun on aiheutettu törkeää lievemällä tuottamuksella ja, että takautumisoikeutta myös käytetään tehokkaasti.

Perusteltuna lainsäädännön selkiyttämisenä voidaan pitää sitä, että laissa nimenomaisesti todetaan, että potilasvakuutusjärjestelmä korvaa vahingot kun terveydenhuollon ammattihenkilö antaa vapaa-aikanaan terveydenhuollon toimintayksikön ulkopuolella apua kiireellisen hoidon tarpeessa olevalle henkilölle.

Potilasvakuutuksen alueellista soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi ulkomailta annettuun terveyden- ja sairaanhoitoon silloin kun julkisen terveydenhuollon yksikkö päättää järjestää sen

vastuulla olevan hoidon ulkomailla ja se on potilaan terveydentilan kannalta välttämätöntä. Ehdotuksessa on hyvin kuvattu niitä ongelmia, joita vakuutuksen ulottaminen Suomen rajojen ulkopuolelle saattaa aiheuttaa. Tästä johtuen ehdotettu tiukka rajaus, jonka mukaan järjestäjänä on julkinen terveydenhuolto ja hoitoa on pidettävä potilaan kannalta välttämättömänä, on perusteltu.

Nykyisen lainsäädännön perusteella kunnat voivat periä vammaispalvelulain perusteella maksamansa etuudet Potilasvakuutuskeskukselta. Kun nämä etuudet jaksottuvat pitkälle ajanjaksolle, näihin joudutaan varautumaan vakuutusjärjestelmässä. Vakuutusyhtiöiden vastuuvelan ohella tämä lisää sairaanhoitopiirien vastuita merkittävästi. Raportin mukaan sairaanhoitopiirien velaksi tästä on jäänyt noin 147,5 miljoonaa euroa. Kuten raportissa on todettu, takautumisoikeus aikaistaa potilasvahingoista julkiselle taloudelle aiheutuvaa räsitusta. Vammaispalvelulakiin perustuva kuntien takaisinsaantioikeus tulee ehdotuksen mukaisesti poistaa.

Vakuutusmaksujen määräytymisperusteiden läpinäkyvyyden lisäämiseksi maksujen laskuperusteiden nykyistä täsmällisempi määrittely lain tasolla on perusteltua.

Vahinkoa kärsineen näkökulmasta esitetyt muutokset ovat perusteltuja. Vammaispalvelulain mukaisesta takautumisoikeudesta luopuminen on sairaanhoitopiirien kannalta tärkeää. Ehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin tai pykälien sisältöön ei ole muutosehdotuksia.

Jatkovalmistelussa on tärkeää ottaa huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön kokonaisuudistus ja sen vaikutukset vakuutuksenottajien taloudellisiin vastuisiin.

Lahdessa 24. päivänä helmikuuta 2017

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä

Timo Louna
toimitusjohtaja